

h. m. I, iii.

h. 24, 17.

DISSERTATIO HISTORICO-THEOLOGICA

DE

INVESTITURA

PER

ANNULUM ET BACULUM
IMPERIO INJUSTE
EXTORTA

QVAM

PRÆSIDE

JO. ERNESTO SCHUBERTO

S. TH. D. ET PROF. PUBL. ORD. SACR. REG. MAJ. SUEC.
CONSIL. ECCLES. PRIMAR. REGII CONSIST. ASSESSORE,
ET PAST. AD AED. ST. MARIE.

PATRE SUO VENERANDO

IN ACADEMIA GRYPHISWALDENSI

D. VII. DEC. A. R. S. C1813CCLXXIII,

PUBLICÈ DEFENDET

GUIL. JULIUS LUD. SCHUBERT

HELMSTADIENSIS

LL. CULT.

GRYPHIAE

LITTERIS A. F. RÜSE

REG. ACAD. TYPOGR.

II R
4146

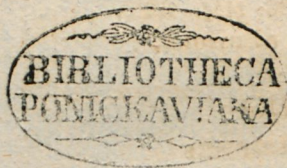

INVESTITURA

ANNULUM ET BACILLUM

IMPERIO INJUSTE

EXPORTATA

GUIL. FERDIN. LUD. SCHUBERT

ILLUSTRISSIMO
AC CELSISSIMO COMITI
D O M I N O
FRIDERICO CAROLO
COMITI
DE SINCLAIRE

SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS ET REGNI SUECIÆ
SENATORI EMINENTISSIMO,
POMERANIÆ SUECICÆ RUGIÆQUE PRO-PRINCIPI, REGII ORDINIS ENSI-
FERORUM COMMENDATORI MAGNÆ CRUCIS,
ACADEMIÆ GRYPHISWALDENSIS CANCELLARIO
REVERENDISSIMO.

DOMINO MEO GRATIOSISSIMO

INJUSTISSIMO
AC GELISSIMO COMITI
DOMINO
FRIDERICO CAROLO
COMITI
DE SINGLAIRE

SACRE REGIAE MAJESTATIS ET REGIAE BURGIAE
SENATORI PRAESIDENTISSIMO
ACADEMIE ORIENTALIS LINGUARUM
SECRETARIO

DOMINO MEO GRATISSIMO

Illustrissime ac Celsissime Comes,
Domine Gratosissime,

Differtationem hanc TUÆ CELSITUDINI humillime offerenti facti veniam promittit eximia TUA Humanitas, qua TIBI omnium corda non minus devincis, quam reliquæ virtutes in Nominis TUI admirationem rapiunt omnes.

TE in Aeademia hac nunc versante et pro illius salute excubante peragetur hic disputandi actus. Spes mihi facta est, fore, ut ipsa ILLUSTRISSIMÆ CELSITUDINIS TUÆ præsentia condecoretur. Equidem id mihi magis metuendum, quam sperandum foret, si tantum imbecillitatis meæ rationem haberem. Sed animum erigit excelsa TUA virtus, ut in hoc studiorum genere plane non exercitatus aliquid conari deceiverim.

At

Illustrissime ac Celsissime Comes
Domine Gratiosissime.

At vero optabam, ut et gratiæ hujus, qua me hæ-
sitantem aliquando audire non dedignatus es, aliquid
extaret monumentum. Vile est, quod offero. Sed
non displicebit TIBI pietas et devotio, qua libellum
hunc TUÆ Celsitudini sacrum esse volo, et qua ad
cineres usque ero

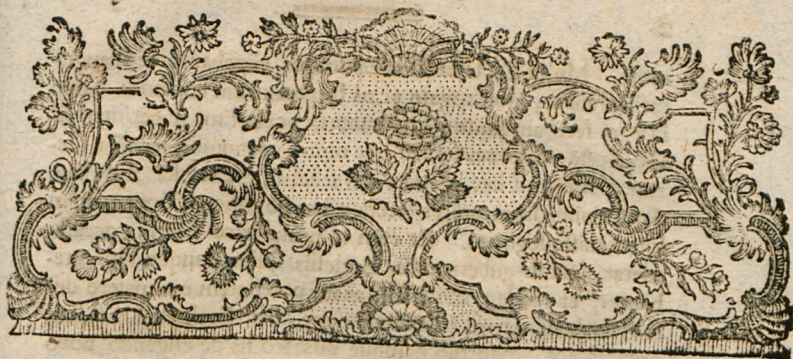
Illustrissimæ Celsitudinis Tuæ

Gryphisw.

d. II. Dec. 1773.

humillimus

GUIL. JULIUS LUD. SCHUBERT.

§. 1.

Ex quo Imperatores christianam religionem professi sunt, Imp. Christi-
sui quoque juris & officii esse existimarunt, res eccle-
siasticas curare, suaque sapientia et auctoritate provide-
re, ut in Ecclesia bonus ordo, pax, et tranquillitas conserva-
retur. Inprimis Episcoporum constitutionem ad se pertinere
putarunt. Permittebant quidem, electiones et ordinationes
fieri secundum morem antiquum. Electiones tamen aut ap-
probabant aut reprobabant, prouti illis visum fuerit. Quan-
doque Episcopos constituebant, non audita voce cleri et po-
puli. Interdum etiam rogabantur, ut hunc vel illum Eccle-
siis præficerent, aut ipsi, quem vellent, eligerent. Hac ra-
tione AMBROSIVS Mediolani, et NECTARIUS Constantinopoli-
ni munus episcopale consecutus est. Et plura hujus rei exem-
pla proferri possent, nisi res foret omnibus notissima.

§. 2.

Hanc tamen potestatem nec semper nec ubique exerce-
bant, sed tantum, quando illis libuerit, et ubi opus esse vide-
retur, cum.

A

retur. Multæ Ecclesiæ suos Episcopos eligebant, et inaugurari curabant, non rogato prius Imperatorum consensu. Nec id ægre ferebant summi Imperantes, præsertim, si persona digna electa, canones servati, et omnia tranquille peracta fuerint. Inprimis hac libertate diu fruebatur Ecclesia Romana. Serius enim Imperatores electionibus Pontificum Romanorum intervenisse legimus. Et cum id prima vice fieret, occasio aderat, qua in gubernandis Ecclesiis quibuscunque aliis utebantur, et eandem sibi in romanam potestatem competere demonstrabant, quam in quamcunque aliam Ecclesiam hæctenus exercuerant. Mortuo namque ZOSIMO lis de eligendo novo Episcopo orta est. Alii BONIFACIUM, alii EULALIUM prætulærant. Causa ad Imp. HONORIUM deferrebat, qui recte iudicabat, utrique à functionibus episcopalibus abstinendum esse, donec causa satis cognita, et sententia lata esset. Cum autem EULALIUS non obtemperaret, Episcopatu indignus declarabatur, et BONIFACIUS mandato imperiali confirmabatur (a). Potuisset hæc occasione lex ferri, quam postea latam esse videbimus, ut nemo auderet episcopalem dignitatem adire, nisi prius probatus et confirmatus ab Imperatore. Sed ille, potestatis suæ certus, in casu simili idem agendi, quod nunc actum erat, hac lege non opus esse forte iudicavit, præsertim cum præsentis suo Legato seu Præfecto Urbis electiones fierent, qui Domini sui auctoritatem interponere poterat, quoties circumstantiarum ratio postulabat.

§. 3.

fura Imp.
constituendi
Pont. Rom.
ante Carol.
Mag.

Quod vero Imperatores neglexerant, aut non necessum iudicaverant, id magis curæ fuit Regibus, qui sub lato imperio romano Italiam occupaverant. Extat lex ODOACRI, primi Italix regis, qua Romani prohibentur, inscio et inconsulto Rege Episcopum eligere. Nimis molestum hoc videbatur Ro-

(a) Mandatum HONORII de instituendo BONIFACIO & relato SYMMACI præfecti de institutione ejus facta legitur apud BARONIUM in *Annal. ad A. C. 419 num. 33. 34. Tom. V. p. 495.*

Romanis, qui prima occasione data vim legis eludere tentabant. Nam mortuo SIMPLICIO, qui tamen ipse hanc legem Regi suaserat, conveniunt, novum Episcopum electuri, in scio et insalutato Praefecto Urbis. Qui quamprimum compererat, quid gereretur, ut jura Domini sui conservaret, mox in confessum procedebat, et lege Regis, quam omnes norant, in memoriam illis revocata, novam electionem se praesente institui jubebat (b). Ex his rebus gestis et ex tenore legis, quam BASILIUS, Urbis Praefectus et Regis ODOACRI legatus tunc recitabat, manifestum est, electiones in praesentia Ministri Regis fieri debuisse, qui sua auctoritate omnia gubernaret, ne turbæ et seditiones orirentur, et si omnia ordine et decenter peracta essent, totum negotium Regi significandum, et confirmationem ab eo petendam fuisse. Eandem legem Reges Gothorum renovarunt, et sancte servari voluerunt (c). Exercuerunt etiam hoc jus confirmandi, et quandoque constituendi Episcopos, in universa Italia. Episcopos Romanos, Ravennateneses, et Mediolanenses ipsi immediate confirmabant. Reliquarum urbium praefules confirmare poterant Legati regii, nisi in causis gravioribus recurrendum fuerit ad ipsum Principem. Cum Imperatores CPtani Italiam recuperassent, eodem jure utebantur, et nemini licebat, sine illorum consensu et approbatione Episcopatum Romanum invadere, etiam si legitime electus esset. Quæ tunc fuerit ratio eligendi et consecrandi Pontificis Romani, ipsi Scriptores Pontificii, MABILONIVS et PAGIVS, ex Libro diurno Pontificum Romanorum prolixè narrant, quorum relationem hic inferere, non inutile erit: *Gothis Italiae ditione à Narsete omnino exactis, Italiaeque cum Urbe Roma in Orientalis Imperii portionem redacta,*

A 2

insignior

(b) Vid. ACTA CONC. ROM. apud HARDUINUM *Conc. Tom. II. p. 977.*

(c) CASSIODORUS *Var. Epist. Lib. VIII. Epist. XV. p. 428*
 & *Lib. IX. Epist. XV. p. 588.* BARONIUS in *Annal. ad*
A. C. 526. num. 15.

insignior fuit in electione Papæ mutatio usque ad Carolum III. Mortuo Pontifice sedis apostolicæ vacantis cura tribus præcipuis Cleri Ministris committebatur, scilicet Archipresbytero, Archidiacono, et Primicerio Notariorum. Ab his quamprimum de morte Papæ nuncium significatur Exarcho, quem Gothicis pulsus Ravennæ instituerat Imperator. Post iusta defunctio persoluta, exactumque tridui jejunium, de eligendo Pontifice tractabatur. Huic electioni intererant Clerus, Optimates, populus et milites, h. e. Militum stationes, qui ad tutandam adversus Longobardos reliquam Italiae partem Romæ potissimum et Ravennæ consistebant. De electione mox referebatur ad Imperatorum, à quo petebatur expectabaturque factæ electionis approbatio. De ea item scribebatur ad Exarchum, ad Judices, Archiepiscopum et Apocrisarium Ravennæ, ut electioni faverent. Post datam ab Imperatore approbationem electus tandem ordinabatur ad Confessionem beati Petri, ibique fidem profitebatur, moxque fidei suæ confessionem ad omnes Ecclesias dirigebat (d). Et rem sic se prorsus habuisse, tota historia illius temporis testatur. Nam novus Pontifex sæpe tres, quatuor, pluresque menses post electionem demum consecratur, quo toto tempore ab omni functione episcopali abstinere eum oportebat. Cujus rei ratio nulla alia erat, quam quod ex aula Imperatoris expectanda esset confirmatio, qua deficiente electus nec pro Pontifice haberi nec ordinari poterat. PELAGIUS quidem secundus A. C. DLXXVII electus non expectato consensu Imperatoris ordinabatur, quia Roma tunc à Longobardis obsidebatur, nec via ad aulam patebat, ut facta electio significari potuisset. Sed urbe liberata novus Pontifex nuncios cum literis Constantinopolim misit, suam consecrationem exequuturos, ut ex ANASTASII et PLATINÆ vitis Pontificum constat. Et memorabilis est petitio GREGORII M. qua Imperatorem MAURITIUM movere volebat, ne in ipsius electionem

con-

(d) MABILLONIUS in *Commentario in Ord. Rom.* §. 17. PAGIUS in *Critica ad A. C.* 555. num. X. Tom. II. p. 618.

consentiret (e). Norat enim, suam electionem sine imperiali approbatione irritam esse, seque hoc modo declinaturum onus, cui portando humeros submittere recusabat.

§. 4.

Hæc Episcoporum Romanorum constitutio aut confirmatio erat præcipuum jus & quasi signum summæ potestatis, ut, qui Romam teneret, illiusque Dominus esset, hoc jure carere non posset. Luculentum hujus rei omnique exceptione majus documentum extat in Historia CAROLI M. Roma namque a Longobardis graviter afflictâ is e Gallia in Italiam evocabatur, ut horum hostium ferociam compesceret. Vicit eos, & ut in tanto Rege perpetuum suæ libertatis vindicem & protectorem haberent, & simul Liberatori suo gratum animum testarentur Romani, Patriciatus dignitatem in eum conferrebant. At cum hac dignitate illi simul tradebant *jus eligendi Pontificem, & ordinandi sedem apostolicam* (f), quo ipso significabant, se jam esse sub ejus potestate, & verum ejus dominium in urbem agnoscere. Hoc ipsum jus postea magis confirmabatur, cum titulum & dignitatem Imperatoris Romanorum consecutus esset. Transiit quoque ad successores ejus, qui eo, nemine contradicente, utebantur. Ablatum quidem aut potius impeditum aliquamdiu fuit, perturbatis nempe rebus Italia, quas CAROLI successores segnus administraverant. Sed imperatoria auctoritate in OTTONE I. restituta, & Italia in Germanorum potestatem rursus redacta, rediit quoque jus summi Imperantis, de Episcopatu Romano disponendi. Romani hunc suum Imperatorem & Dominum agnoscebant, seque non recepturos Pontificem, nisi ab eo probatum & confirmatum, sancti promittebant, ne suspecta videretur data fides & promissa subjectio. Itaque ex mandato novi Imperatoris pro JOANNE XII. qui fuga sibi consulerat,

A 3

novus

(e) PETRUS DE MARCA in *Conc. Sacerdotii & Imperii Lib. VIII. Cap. IX. §. 9. p. 1140.*

(f) SIGEBERTUS in *Chron. ad A. C. 773 apud PISTORIUM Tom. I. p. 553.*

novus Pontifex eligebatur LEO VIII. qui singulari constitutio-
ne, suo totiusque cleri & populi romani nomine edita, jura à
CAROLO M. legitime acquisita in OTTONE I. confirmabat, &
hanc perpetuam legem esse volebat, ut ipse & Successores
ejus in Regno Italiae facultatem haberent, *eligendi & ordi-
nandi summæ sedis apostolica Pontificem* (g).

§. 5.

Jus univer-
sale omnium
principum.

Agnoverunt ergo Romani, suis Regibus & Imperatori-
bus potestatem competere, Ecclesie suæ Episcopos constitu-
endi. Etiam si vero non agnovissent, Imperatores tamen hoc
suum jus nec ignoraturi nec neglecturi fuissent. Exercebant
enim in aliis terris & urbibus, quas sub suo habebant imperio,
idque non ex concessione populi, cleri, aut Pontificis Roma-
ni, sed vi supremæ suæ potestatis. Inprimis per universam
Germaniam inde à Carolo M. tempore Episcopi ab Imperato-
ribus Regibusque Germanorum constituebantur, aut si à clero
electi fuerint, confirmatio petebatur. Exempla hujus rei
quam plurima extant in DITMARI Martisburgensis *Chronico*,
& in Anonymi *Chronico Magdeburgensi*, quod HENR. MEI-
BOMIUS *Tomo II. Rer. Germ. p. 269. seq.* inseruit. Eundem
morem in Gallia & Anglia vixisse, testatur, & multis exem-
plis probat NATALIS ALEXANDER (h). Nec ullibi extitit
regnum christianum, cujus Reges hoc jure usi non fuissent, li-
cet nulla intercesserit transactio cum Pontifice, nulla conven-
tio cum clero vel populo. Res adeo nota est, ut nulla pro-
batione indigeat. Addam tamen testimonium Scriptoris Sec.
XIV. LUPOLDI à BABENBURG, *Episcopi Bambergensis*, ex
quo patebit, quid eo tempore hac de re universaliter creditum
sit. Sic autem ille: *Reges & Imperatores non tam virtute
sua privilegii, quam ex hoc, quod erant ut plurimum patroni*

(g) SIGONIUS *de regno Italiae Lib. VII. p. 169. seq.* GOLD-
STUS *Const. Imp. Tom. I. p. 29. seq.*

(h) NATALIS ALEXANDER *in Diss. de investituris Episco-
parum Av. I. s. 3. 4. Hist. Eccl. Sec. XI. & XII. Diss.
IV. p. 726. seq.*

seu dotatores ecclesiarum cathedralium & majorum monasterio-
 rum Germaniæ, investituras Episcopatum & Abbatiarum in
 ipso Germaniæ partibus usque ad tempora Henrici V. ut ap-
 paret in Historia Francorum & ex aliis Chronicis, facere con-
 suverunt. Nec erat hoc novum apud ipsos tantum. Nam
 & Reges Hungariæ usque ad tempora Paschalis II. (ut re-
 fert Chronica Martini,) & Reges Burgundiæ, (ut refert
 Historia Francorum sub Gestis Henrici II.) ac etiam Reges
 Angliæ, (prout Dominus Eduardus Rex Angliæ asserit in
 Epistola sua Domino Papæ Clementi VII. sub annum 1343
 directâ,) id ipsum in suis regnis facere consueverunt. Reges
 quoque Hispaniæ olim Episcopos Ecclesiarum Hispaniæ de
 Episcoporum Consilio eligebant, ut patet in Can. 63. cum lon-
 ge. Reges etiam Angliæ tempore vacationis Ecclesiarum ca-
 thedralium & majorum Ecclesiarum Angliæ & Normanniæ
 præbendas ipsarum quibusdam ex eis conferre solebant, quia
 Rex Angliæ & Patronus earum, & habent ab eo magna
 feuda. Unde ratione juris patronatus, vel ratione feudorum,
 vel regalium eas confert (i). Jus patronatus & feuda huic
 scriptori causæ esse videntur, quare principes seculares episco-
 pos elegerint, aut constituerint & confirmarint. Nec nega-
 mus, novum jus inde terrarum Dominis accessisse. Superio-
 ritas tamen territorialis aut summa potestas, quæ juribus ma-
 jestaticis continetur, præcipuum hujus juris fundamentum
 erat. Hinc & earum Ecclesiarum Episcopi ab Imperatori-
 bus & Regibus constituebantur, quæ ab ipsis nec fundatæ &
 dotatæ, nec singularibus feudis donatæ erant. Sed quicquid
 horum sit, ex iis, quæ diximus, satis apparet, summos im-
 perantes mox ab initio hoc jure gavisos & usos fuisse, & hoc
 jus nequaquam à consensu & privilegio quodam Pontificis
 dependisse.

§. 6.

- (i) LUPOLDUS à BABENBURG Cap. VIII. de Zelo Veterum principum Germaniæ & Galliæ erga Carhol. fidem apud SIM. SCHARDIUM Tom. V. Collect. de potestate Imper. & Eccl.

Investitura
per baculum
& anulum.

Cum autem munus episcopale conferebatur, id non simplici voce aut charta fieri solebat, sed simul symbolorum quorundam traditione. Porrigebat nempe summus Imperans BACULUM & ANNULUM à se creato vel confirmato, qui utrumque ad Metropolitanum, aut cujuscunque erat, sacrum ordinationis ritum peragere, deferebat, ut ex ipsius manu hæc collatæ dignitatis signa denuo acciperet. Contra hunc morem impetuose declamat, simul vero & illius existentiam testatur HUBERTUS, Cardinalis, Lib. III. contra Simoniac. Cap. VI. Nihil ad laicos pertinere, ait, baculum & anulum, quos Sacramenta ecclesiastica, & pontificalem seu pastorem gratiam vocat, quod illorum traditione consecratio perficeretur. Rei injustitiam inde probat, quod baculus & annulus, quos electus jam habuerat, denuo illi tradendi essent per manus Episcopi. Nam si prior traditio à potestate seculari facta legitima esset, non opus esse, putat, traditionis repetitione, quemadmodum nec baptismus à Laico administratus repeteretur, quod eum ratum & legitimum esse, omnes Christiani crederent. Tandem hæc disputationem ita claudit: *Rogo ergo, cur redditur, quod habetur, nisi ut aut denuo res ecclesiastica sub hac specie jussionis vel donationis vendatur, aut in prima venditione corroboranda à Metropolitano suisque suffraganeis subscribatur, aut certe ut præsumptio laicæ ordinationis pallietur colore & velamento quodam discipline clericalis (k)?* Quatenus autem munus ecclesiasticum à principe seculari per baculum & anulum electo conferebatur, hæc solemnitas dicebatur INVESTITURA; Et quatenus electus vel confirmatus in officio sacro per baculum & anulum à Metropolitano vel alio Episcopo instituebatur, ORDINATIO seu CONSECRATIO. Quamvis enim & alii ritus in consecrandis Episcopis adhiberentur, baculi tamen & annuli traditio præcipuus actus esse credebatur. Unde HUBERTUS loc. cit. *Quid ad laicas pertinet personas, sacramenta ecclesiastica,*

(k) apud MARTENE in *Thef. Anecd. Tom. V. p. 779. seq.*

*Et pontificalem seu pastorem gratiam distribuere, camyros
scilicet baculos Et annulos, quibus præcipue perficitur, militat,
Et ininitur tota episcopalis consecratio.*

§. 7.

Quando & qua occasione investitura illa cœperit, multum disputatum est ab eruditiss. Sunt, qui putant, feuda & regalia Ecclesiis & Monasteriis concessa primam occasionem dedisse, tali ritu investiendi Episcopos. Cum enim bona ecclesiastica hoc modo feudorum naturam induerent, & Episcopi ac Abbates bonorum istorum possessione simul regni Vasalli fierent, illis non licuisse, dicunt, dignitatem ecclesiasticam adire, nisi Imperatori vel Regi fidem juramento prius dedissent. Inde vero factum esse, ut Episcopi & Abbates, more aliorum Vasallorum, à Summo Imperante investirentur, ab initio consuetis Symbolis, quibus & aliis terræ possidendæ tradi solebant, post vero baculo & annulo (l). Sed hæc sententia si vera esset, vanum & inutile fuisset horribile illud bellum de investitura per baculum & annulum. De solo usu externi symboli dimicatum fuisset. Nam feudorum & regalium collatio nunquam impugnata est. Concessus etiam usus sceptri. Sed inauguratio per annulum & baculum laicis non permittebatur. Hinc ista ceremonia non erat aut non esse credebatur mere politica (m). Accedit, feuda & regalia non ante tempora OTTONIS M. Ecclesiis cathedralibus & Monasteriis concessa esse, cum tamen investitura illa longe antiquior sit. Imperatores quidem & Reges, qui ante OTTONEM imperio præfuerunt, magna liberalitate in ecclesias usi sunt, easque

(l) NATALIS ALEXANDER in *Hist. Eccl. Sec. XI & XII* Diff. IV. Art. I. p. 725. MOSHEMIUS in *Inst. Hist. Eccl. Sec. XI. Part. II. Cap. II. §. XIV. not. n. p. 408.*

(m) Vid. MEIBOMIUS de *lure Invest. Episc. Rev. Germ. Tom. III. p. 172.* JO. AND. SCHMIDIUS in *Diss. de Baculo Pastor. p. 33.*

que bonis secularibus donarunt, unde aliqualis fluxit jurisdictio (n). Hic vero Imperator primus est, qui Ecclesiis Cathedralibus in Italia, Gallia, Germania, Burgundia, Lotharingia constitutis multas civitates, castra, oppida, villas, & multa alia dominia donavit, & Archiepiscopos & Episcopos Ducatibus, Comitatibus, & Baroniiis communit, iisque nobiles & potentes Vasallos subjecit, ut THEODORICUS DENIEM, aut potius Liber vetustissimus *de Investitura Episcopatum*, quem ille descripsit, refert (o). idem testatur PET. LAMBECIUS in *Orig. Hamb.* p. 10. ubi inter alia de Archiepiscopo Hamburgensi ADALDAGO ita scribit: *Et hæcenus quidem Archiepiscopi Hamburgenses, sacris tantum officiis vacantes, paucis villis, agris, sylvis, terris, aliisque ejus generis ad Ecclesiarum & Monasteriorum suorum sustentationem necessariis rebus contenti fuere. Adaldagi autem & sequentibus porro temporibus nimia Imperatorum liberalitate urbes etiam & arces, atque adeo integros comitatus & regiones pleni domini jure possidere ceperunt.* Hanc vero liberalitatem non solus Hamburgensis, sed & multi alii Archiepiscopi & Episcopi experti sunt. Nam addit: *Sic idem Imperator Otto Fratri Brunoni Archiepiscopo Coloniam, Wilhelmo Filio Moguntino Archiepiscopo Moguntiam, Episcopo Spirensi Spiram, Mindensi Mindam cum mero & mixto imperio & omnibus fisci imperatorii juribus concessit.* Quodsi ergo istæ donationes & istæ euectiones Episcoporum ad dignitatem Principum & Vasallorum Imperii causa & origo investiturarum fuissent, ante hæc tempora Imperatores & Reges nihil habuissent juris, Episcopos aut per annulum & baculum, aut per alia qualiacunque signa, investendi. Sed hic mos longe antiquior est. Vidimus, mox ab initio Imperatores Christianos & Gentium Barbararum Reges

(n) PFEFFINGER in *Virruario Illustrato Lib. I. Tit. XV. §. 5. not. a. p. 115. seq.* donationes Ecclesiis factas à CHLODOVEO M. usque ad OTTONEM prelixe recenset.

(o) Apud SCHARDIUM *de Jurisd. Imp. p. 261 & PFEFFINGERUM Lib. I. Tit. V. p. 495.*

ges Episcopos constituiffe vel confirmasse. Et hoc absque Symbolo factum esse, vix credibile est. Siquē aliquando factum esse constaret, inde tamen non sequeretur universalis consuetudo. Mentionem fecimus §. 4. transactionis Romanorum cum CAROLO M. qua illi jus concedebatur eligendi Pontificem, & ordinandi sedem apostolicam. Hac ipsa vero constitutione simul decretum est, ut Archiepiscopi & Episcopi INVESTITURAM ab Imperatore acciperent. Quo ipso significatur, eam in Regno Gallia, & forte etiam in Longobardico, tunc jam in usu fuisse, & jura, quæ Rex in Gallia hæctenus exercuisset, in regno etiam Longobardico valere. INVESTITURA autem significat traditionem possessionis alicujus rei, sive fundi, sive dignitatis, aut muneris, juriumque, quæ non sine adhibitis signis peragebatur (p). Et quemadmodum veteres hunc in finem signis utebantur, quæ aliquam affinitatem cum re donanda vel concedenda haberent, ita baculus & annulus in conferendo Episcopatu mox ab initio adhibitus esse videtur. Nam baculus est signum jurisdictionis & regiminis, annulus vero dignitatis. Certe annuli & baculi, tanquam insignium episcopalium, mentio fit antiquissimis temporibus. Concilium Toletanum IV. quod A. C. DCXXXIII. celebratum est, disponit, ut Episcopus à gradu suo injuste dejectus, cum restituitur, *orarium, annulum, & baculum recipiat*, quibus in ordinatione sua insignitus fuerat (q). Et quamvis ex hoc canone pateat, Episcopum annulum & baculum è manibus Episcopi consecrantis accepisse, hoc tamen non obstat, quo minus uterque illi prius datus fuerit à Rege vel Imperatore, ut signum collatæ aut confirmatæ dignitatis. Imo vero hunc vere morem illius sæculi fuisse, ex vetustissimo auctore, qui vitam ROMANI, Episcopi Rotomagensis, circa A. C. DCXXIII. clari, descripsit, discimus. Is enim inter alia nar-

(p) DU FRESNE in *Gloss. voce Investitura Tom. II. p. 103.*

(q) CONC. TOLET. IV. *Can. XXVIII. apud HARDUINUM in Coll. Conc. Tom. III. p. 586.*

narrat, *Regem CLODOVEUM II. ex consilio procerum, convocatis Episcopis & Abbatibus, ROMANO baculum pastoralem con-
tulisse, & tunc eum inthronizatum esse pontificali apice (r).*
Videtur tamen aliquando baculus & annulus electo immediate
datus ab Episcopo ordinante, sine prævia investitura à Summo
Imperante facta. Quod ne impostero fieret, & tandem in
consuetudinem abiret, baculus & annulus pastoralis, mortuo
Episcopo vel Abbate, statim ad aulam deferri debebat, & illi
rursus tradebatur, quem Imperator aut Rex Episcopum vel
Abbatem esse volebat. Atque hanc consuetudinem in omni
Ecclesia Latina & præsertim in provinciis Imperio subjectis
inolevisse, ipse ONUPHRIUS PANVINIUS in vita Clementis III.
fatetur.

§. 8.

Origo belli
inter Imp. &
Sacerd.

Verum enim vero diuturnam hanc consuetudinem diu-
tius ferre nolebat GREGORIUS VII. P. R. vir magni quidem et
fortis animi, sed et incredibili fastu et arrogantia inflatus. Pri-
vatus adhuc variis conatibus jam ostenderat, quid ab eo me-
tuendum esset summis imperantibus. Et Pontifex factus eos
aperto Marte aggressus est. Synodo namque A. C. MLXXV
Romæ coacta, legem tulit, qua Episcopos et Abbates à Per-
sonis laicis investiri sub excommunicationis poena vetabat.
De hac investitura in decreto ita loquitur, ut eam nihil aliud
fuisse, quam dignitatis ecclesiasticæ collationem, satis pateat.
Prohibendo igitur investituras Regibus et Imperatoribus adime-
re volebat jus, Episcopos constituendi, et alia munera ecclesi-
astica conferendi. Audiamus ipsa decreti verba: *Si quis E-
piscopatum vel Abbatiam de manu alicujus laicæ personæ susce-
perit, nullatenus inter Episcopos et Abbates habeatur, nec ulla
ei ut Episcopo vel Abbati audientia concedatur. Insuper eî
gratiam beati Petri et introitum Ecclesiæ interdiciamus, quoad
usque locum, quem sub crimine tam ambitionis quam inobedi-
entia, quod est scelus idololatriæ, cepit, deseruerit. Similiter*
et-

(r) FRANCISCUS IURETUS in *Not. ad Epist. CLVII. 120-*
NIS CARNOTENSIS.

etiam de inferioribus dignitatibus ecclesiasticis constituimus. Item si quis Imperatorum, Ducum, Marchionum, Comitum, vel quilibet secularium potestatum aut personarum investituram Episcopatus vel alienius ecclesiasticae dignitatis dare praesumpserit, ejusdem sententiae vinculo se adstrictum sciat (s). Ex hac constitutione fluxit difficillimum illud et tam Reip. quam Ecclesiae funestissimum bellum inter Imperium et Sacerdotium, quemadmodum loqui solebant, h. e. inter HENRICUM IV. qui tunc imperio praerant, ejusque Successorem HENRICUM V. ab una, et P. R. GREGORIUM VII. ejusque successores ab altera parte quinquaginta fere annos gestum, quod non sine detrimento jurium imperialium tandem A. C. MCXXII. finitum est celebri illo CONCORDATO NATIONIS GERMANICAE, quo inter HENRICUM V. Imp. et CALIXTUM II. P. R. conventum est, ut *Electio Episcoporum & Abbatum praesente quidem Imperatore aut ejus Legato fierent, et ipse, orta inter partes discordia, ex Consilio Metropolitanorum & Provincialium seniori parti consensum et auxilium praebeat, electi etiam Episcopi et Abbates regalia ab Imperatore PER SCEPTRUM recipiant, ipse vero Imperator investiturae per anulum et baculum prorsus renunciet* (t).

§. 9.

Itaque per constitutionem GREGORII VII. impugnatum Iustitia rei est jus regium, constituendi Episcopos, et conferendi dignitates.

- (s) Meminit huius decreti ipse GREGORIUS VII. in Epist. ad HENRICUM Regem eodem anno data, quae est Epist. X. Lib. III. apud HARDUINUM in Conc. Tom. VI. p. 1332 seq. Exstat autem in HUGONIS FLAVINIACENSIS Chronico Virdunensi P. II. p. 196. ex quo illud transcriptum, ANT. PAGI in Crit. ad A. C. 1075. Tom. IV. p. 257 & plures alii.
- (t) Legitur hoc Concordatum apud LEIBNITIIUM in Codice Jur. Genr. Diplomatico Part. I. p. 2. & JO. SCHILTERUM de Libertate Eccl. Germ. Lib. IV. Cap. V. §. 6. 7. p. 561. seq. Historiam & ipsas tabulas conventionis exhibet CONR. a LICHTENAU, ABBAS URSP. in Chron. ad A. C. 1122. p. 266. seq.

tes ecclesiasticas, quod cum sibi auferri nollet HENRICUS IV. quamdiu vixit, fortiter restitit. Idem fecit HENRICUS V. Sed injuria temporum et calamitatibus Reip. tandem coactus est in juris hujus jacturam consentire. Hoc enim jus. transactione ista Imperatoribus vere ademptum esse, ipse tenor instrumenti docet. *Mittit investituram per annulum et baculum,* quam Imperatores tot secula exercuerant, de qua tam acriter dimicatum fuerat, et quam HENRICUS IV. præcipuum suæ Majestatis regale esse existimaverat. et concedit omnibus Ecclesiis *electionem & liberam consecrationem.* Hæc libera consecratio quid aliud est, quam confirmatio Episcopi et Abbatis electi *sine interveniente auctoritate Imperatoris, et quæ ab eo impediri nequeat?* Permittitur quidem præsentia Imperatoris aut ejus Legati, cum novus Episcopus vel Abbas eligitur, sed tantum, *ut parti saniori consentiat, et auxilium ferat.* Quæ vero pars sanior sit, non ab ipso sed à Metropolitanis et Provincialium judicio et consilio dependet. Jubentur etiam Episcopi et Abbates regalia petere ab Imperatore, *sed post consecrationem,* et Imperator regalia, quæ Ecclesiæ tunc habebant, novo Episcopo et Abbati dare et conferre obligatur. Deinde hæc traditio fieri debet *per sceptrum,* non *per annulum et baculum,* ne quid potestatis in ipsam dignitatem ecclesiasticam habere videretur. Nam Episcopus, qui feuda et regalia possidet, duplex persona est, ecclesiastica et politica, Episcopus et Princeps, Pastor Ecclesiæ et Vasallus imperii. In constituendo vel confirmando Episcopo, qua tali, Imperator nihil jurium habere debet. Hoc respectu unice ab electione Capituli et confirmatione Pontificis dependet. Ut princeps et vasallus imperii regalia quidem accipit ab Imperatore, sed hic quoque ea electo & consecrato dare debet, etiamsi esset persona minus grata, et minus idonea. Ita tandem Pontifex Romanus in hoc bello superior evasit, præcipua Majestatis jura summis Imperantibus violenter extorsit, seque ipsum supremum et absolutum Ecclesiæ Occidentalis Dominum et Monarcham constituit. Et hanc tamen injustitiam non vulgus
tan.

tantum Pontificiorum, sed et illi defendunt, qui saniores sunt, et de rebus Pontificum male gestis rectius et æquius judicare solent. Ita autem hanc causam agunt: *Investituram plane non pertinere ad potestates seculares; concessam quidem aut potius toleratam aliquamdiu fuisse à summis Pontificibus; Sed iterum auferri debuisse, cum horribiles abusus invalescerent, et Ecclesiam in hunc finem omnibus uti potuisse mediis.* Liceat nobis hanc causam paulo diligentius discutere, ut, in quo rei cardo vertatur, et quam injusta fuerit lis ista, Imperatoribus et Regibus intenta, clarius pateat.

§. 10.

Admodum difficile erat, argumenta proferre, quibus Status Con-
 jus investiturarum Summorum Imperantium aliqua specie im-
 pugnaretur. Imo quandoque ignoratum est, quid sibi velit, *controverſia.*
 et quorsum tendat tota hæc controversia. Pontificibus quidem animus erat, Terrarum Principes à constitutione Episcoporum et Abbatum prorsus excludere, sibi que solis totum hoc negotium tanquam mere ecclesiasticum reservare. Interdum tamen contra Investituras ita disputabant, ut de solo usu baculi et annuli, tanquam rerum sacrarum, quæ tantum per manus Ecclesiasticorum tradi possent, agi videretur. Cum in conventu catalaunensi causam Imperatoris contra Pontificem Archiepiscopus Trevirensis ageret, idque motus prisca esse contestaretur, *ut electio non ante publicaretur, quam ad Imperatorem relata fuisset, ut, ubi eam probasset Imperator, tum à clero, populo, et nobilibus publica fieret electio, tum accederet electus ad Imperatorem, temporali Ecclesiæ ditione ab eo investendus per anulum et virgam; Pontificis nomine respondebatur, conclamatum esse Ecclesiæ libertatem, illam, quam suo Christus illi consignavit sanguine, si à versatili Imperatoris voluntate dependerent Electiones, et manus suas Imperatoris sacrilego ausu temerare, si investiret per anulum et virgam, quæ pignora essent spiritualis potestatis (u).* Horum prius

(u) Ita ex LUGERIO, illius temporis scriptore, rem referunt

directe oppositum est cooperationi Imperatoris ad constitutionem Episcopi, posterius autem usui Symbolorum. Ut ergo hæc obscuritas vel ambiguitas tollatur, notandum est, investituram significare aut ipsam electionem Episcopi vel electi confirmationem, aut tantum usum annuli et baculi, quorum traditione munus sacrum conferebatur. Si prius, quæstio erant, *num Imperatores et Reges jus habuerint, Ecclesiis præficiendi Episcopos, aut, qui electi erant ab Ecclesia, confirmandi, sic ut absque ejus consensu munus ecclesiasticum adire non potuerint?* Si posterius, quærebatur, *num summis Imperantibus licuerit, consensum et voluntatem suam per traditionem annuli et baculi declarare?* De utroque jam ex instituto agendum erit.

§. II.

Summi Imperantes habent jus constituendi & confirmandi Episcopos.

Qui jus summorum Imperantium eligendi aut confirmandi Episcopos aliosque doctores publicos agnoverunt, illud aut ex fundatione et dotatione Ecclesiæ, aut ex donatione terrarum, quarum præcipua pars erant feuda Imperii, aut ex privilegio à Pontifice accepto, aut ex his fontibus junctim sumtis derivare solent. Sed hæc non sunt vera hujus juris fundamenta. Si quis Ecclesiam fundaverit, extruxerit, aut dotaverit, non iniquum est, ut illi concedatur jus, vocandi ministrum Ecclesiæ. Sed primum hoc jus inde non necessario fluit. Imperari debet consensu parochianorum, approbante et confirmante supremo magistratu, aut cujuscunque est, externam politiam Ecclesiæ curare. Limitari etiam varie potest, et pro diversitate temporum limitatum est, sic ut non semper fuerit eadem ratio juris patronatus (x). Secundo cum et Imperantes et privati Ecclesias fundare et dotare possint, jus, quod hoc fundamento nititur, commune foret Imperantium et pri-

va-

LUD. THOMASSINUS in *Disc. Eccles. Part. II. Lit. II. Cap. XXXVIII. Tom. II. p. 419* & PET. DE MARCA in *Conc. Sacerd. & Imp. Lib. VIII. cap. XX. p. 1197.*

(*) Vid. BOEHMER in *Jur. Eccl. Tom. III. Lib. III. Tit. XXXVIII. §. 4. 7. seq. p. 466. seqq.*

vatorum. Et tertio Imperantes ex hac causa jus tantum haberent in Ecclesiis à se fundatas et dotatas. Liberalitas illa Principum, quæ Ecclesiis feuda et regalia concessit, ratio quidem est, neminem admittendi, nisi qui placeat, et juramento Vassalli summo Imperanti sese obstringat, unde illius consensus et confirmatio necessaria est. Sed quoniam munus episcopale non necessario connexum est cum possessione horum bonorum, inde non fluit jus constituendi aut confirmandi Episcopos. Potuissent eligi et confirmari sine concursu Principis, ab illius autem arbitrio dependisset, electis feuda tradere et denegare. Aut si electis tradi debuerint, singulari pacto et conventionione opus fuisset. Hoc jus, quod unice circa bona secularia versatur, et ad solas ecclesias, quibus aliquando feuda et regalia data sunt, extendi potest, nunquam impugnatum est à Pontificibus. Viderunt namque, nihil iniquius esse, quam ut Episcopi et Abbates feuda imperii invadant, et Imperator nihil habeat juris, eos investendi. Quare cum investituras laicorum ferre nollent, PASCHALIS II. P. R. maluit, regalia Imperatori restitui ab Episcopis et Abbatibus, quam ea retineri cum investitura laicorum (y). Renitentibus autem Episcopis, qui civitates, ducatus, marchias, telonia, aliaque regalia dimittere nolebant, tandem conventum est, ut Imperator eos his bonis investiret *per sceptrum*, et non *per baculum & anulum*, quæ spiritualis potestatis insignia esse credebantur (§. 8.) Qui denique à privilegio hoc jus dependere putant, quod præcipue Pontifices contendebant, ut aliquam diuturnæ consuetudinis investiturarum laicarum rationem reddere possent, illi supponunt, solius esse Pontificis vel Metropolitanæ Episcopos investire, concessum autem esse hoc jus piis Imperatoribus et Regibus, et tanquam alienum ab iis exercitum. Qua in re licet multum contradictionis contineatur, quemadmodum deinceps ostensuri sumus, negari tamen haud potest, dari conventiones inter Imperatores et Pontifices, quibus hi-

(y) Vid. PASCHALIS II. *Epist.* ad HENRICUM V. apud HAR-
DUINUM *Tom. VI. p. 1791.*

illis jus constituendi et confirmandi Episcopos tradiderunt. CAROLO M. et OTTONI I. facultatem concesserunt, non tantum Episcopos suo imperio subjectos, sed etiam ipsum Pontificem Romanum eligendi et ordinandi, ut §. 4. ostensum est. At hæ conventiones non erant novi juris traditio, neque juris, quod Imperatores sine illis non habuissent, sed tantum declaratio vel agnitio juris, quod illis ut legitimis terrarum suarum Dominis competeret. Itaque non potest dici privilegium. Erant pacta, quibus jura summorum Imperantium corroborabantur, et quibus Pontifices promittebant, se ea nunquam impugnuros esse. Quare si et nulla alia hujus juris fundamenta adessent, id tamen pactorum sanctitas satis firmasset. Sed datur omnino aliud principium, altius repetendum, et à voluntate hominum minime dependens, de quo nunc plenius acturi sumus.

§. 12.

Hujus juris
fundamen-
tum exponi-
tur.

Est hoc summa potestas Principum, quam in terris suis habent, seu, SUPERIORITAS TERRITORIALIS, qua et Ecclesiam curare, et illi ministros præficere possunt, nulla interveniente conventionem, nullo prævio merito in Ecclesiam. Nam qui summam potestatem in aliquo regno habet, omnia secura reddere tenetur, et omnium felicitati prospicere debet. Inde vero nascitur jus, cuncta ordinandi et disponendi, quæ ad hunc finem faciunt. Inprimis Societatum curam gerere debet, ut floreat, si profint Reip. et aboleantur, si noceant. Inde *primum* concipitur jus inspectionem in omnes societates exercendi, et præsertim in earum fines et instituta inquirendi. Si Reip. non noceant, sed potius salutare sint aut integræ civitati, aut alicui civium parti, eas confirmet, foveat, et tueatur. Inprimis autem eas protegat et ornet, quarum existentia jura cujusvis naturalia continentur, et quibus impeditis ea profus caderent. Quia vero nulla societas consistere et perdurare potest, nisi illius membra certis legibus obstringantur, *novum* inde oritur jus principis, scilicet jus *leges ferendi*. Ipsa quidem societas aliquam formam condere, et leges describere potest,

potest, quibus sibi ad salutem et communem finem consequendum opus esse putat. Et utile est, hoc negotium Societati tradi. Nam ipsa melius intelligere merito præsumitur, quid sibi utile et salutare sit, quam quisquam alius. Sed ad jura Principis pertinet, has leges examinare, probare et improbare, rejicere et confirmare. Ipse enim solus est Legislator in Rep. cujus auctoritas nisi accedat ad conventiones et pacta civium, vim legis habere nequeunt. Obligant interne, si satis justæ sint. Sed externa obligatio à sola voluntate Principis dependet. Hæc autem obligatio nullius foret momenti, si transgressiones legum impune ferendæ essent. Quare cum potestate legislativa connexum est *jus poenarum*. Et quis illud exercere potest? Num subditus, qui legum vinculo tenetur, qui à communi imperio cum reliquis civibus dependet, suarumque actionum rationem superiori reddere obligatur? Absit. At Respublica alios cives non habet, quam principem et subditos. Ergo solius principis est, causam eorum cognoscere, qui contra leges Societatis deliquerunt, mediis cogentibus uti, ut illarum auctoritas conservetur, et immorigeris poenam infligere. Hæc jura sicuti ad Majestatem Principis intuitu cujusvis Societatis pertinent, ita et præsertim in eas exerceri possunt et debent, quæ sunt ampliores, magnam civium partem continent, et quarum perturbationes ingens damnum ipsi Reip. inferunt.

§. 13.

Quæ de Societatibus in genere dicta sunt, sine dubio et applicam de Ecclesia valent. Est enim societas in Rep. Fides quidem, illiusque externa professio, et ratio Deum colendi humanis legibus nec præcipi nec prohiberi aut impediri potest. Harum rerum soli Deo reddenda est ratio. Et quilibet jure naturali et connato gaudet, de Deo statuendi, quod verum et rectum videtur. Sed externa politia, et quicquid ad constitutionem, ordinem, et conservationem Ecclesiæ pertinet, quatenus est coetus visibilis, certo vinculo unitus, est sub cu-

ra et inspectione magistratus politici, tum ut cognoscat, quam
 relationem habeat ad Remp, tum ut illi securitatem præstet,
 commune bonum promoveat, bonum ordinem servet, et con-
 tra quascunque perturbationes, externas et internas, tueatur.
 Et hoc fundamento nititur jus Summorum Imperantium, mi-
 nistros Ecclesiæ et hinc quoque Episcopos constituendi. His
 enim Ecclesia carere nequit. Sunt personæ publicæ, quæ to-
 tum gregem curant. Illorum doctrina et vitæ genus Ecclesiæ
 multum prodesse et multum nocere potest. Ipsi in officio
 sancti et inviolabiles esse debent. Possunt hostes aut Ecclesiæ
 ipsius aut Reip. esse. Possunt vi et fraude officium invadere.
 Possunt delinquere, sic ut remotionem aut aliam poenam me-
 reantur. Hujus generis homines certe constitui non possunt,
 nisi ab eo, cujus auctoritate quævis negotia publica geruntur.
 Aut si eos constituendi civibus facta sit potestas, eam à Sum-
 mo Imperante acceperunt, nec contra ejus voluntatem exerce-
 re possunt. Quare opus est, ut novi Episcopi electionem
 Principi significant, et ab eo approbationem et confirmatio-
 nem petant. Ipsa quidem Ecclesia ab initio Episcopos sibi
 præficiebat, insalutato Principe, et regulas condebat, in eli-
 gendis Episcopis servandas. Sed hoc ideo factum est, quod
 summi Imperantes ex odio christianæ religionis Ecclesiam per-
 sequebantur, et opprimere allaborabant. Tantum aberat, ut
 eam curare, aut idoneos et pios Doctores constituere voluis-
 sent. Itaque ipsa Ecclesia rebus suis consulere debebat, ne ex
 defectu ministrorum dissiparetur, et prorsus interiret. Chri-
 stiani Imperatores antiquum morem approbabant, et Episco-
 pos ab Ecclesia eligi permittebant, sibi tamen retento jure, eos
 constituendi, si è re videatur, aut electos confirmandi vel re-
 jiciendi. Quod licet non semper exercuerint, tamen et nun-
 quam abjecerunt, sed potius sequiori ætate, exortis variis li-
 tibus et turbis, leges tulerunt, ut nemo Episcopus haberetur,
 nisi à Summo Principe approbatus et confirmatus. Quin &
 ipsi quandoque Episcopos constituiebant sine prævia electione
 populi. Et Ecclesiæ sine contradictione eos recipiebant, nisi
 hære-

hæreseos aut criminis cuiusdam rei vel suspecti fuerint. Tunc autem non de jure Principis, sed de qualitate personæ disputabatur. Ecclesia quidem postulare potest, ut suum haberet Episcopum, qui receptam religionem doceret, receptaque sacra administraret, & Ecclesiam secundum formam semel constitutam regeret, minime vero sibi obruderetur Episcopus, aut à sua fide alienus, aut mala fama notatus, à quo varia scandala metuenda essent. Sed huic juri neutiquam repugnat jus summorum Imperantium, Episcopos constituendi aut confirmandi. Nam si constituantur, Ecclesia prius audiri potest & debet, num justas electum repudiandi causas habeat. Si tantum confirmentur, à manu principis accipit pastorem, quem ipsa sibi elegit. Et si ex pluribus præsentatis unus eligatur, electum ipsa præsentatione jam prius approbavit. Ita salvum manet jus Summi Imperantis, salva quoque libertas ecclesiæ.

§. 14.

Clamabant Pontifices, cum de Investitura Episcoporum disputaretur, *actum esse de libertate Ecclesiæ*, si dignitates ecclesiasticæ per manus laicorum conferantur. Et hos clamores renovat recentiores, qui furiosos impetus Pontificum in Imperatores factos laudant. Excusandi forent, si de solis abusibus quæstio fuisset. Sed ipsam collationem ferre nolebant. Et nunc, quæso, quænam est illa libertas, quam adeo magnifice deprædicant? Libertas, inquam, quam consuetudo Imperatorum Episcopatus conferendi tolleret? *Libertatem esse oporteret, quæ consisteret in jure Ecclesiæ, sibi ipsi pastores eligendi & præficiendi, sine concursu summorum Imperantium.* Sed huius libertatis nullum vestigium reperitur in S. literis. Quæ nobis pretioso Christi sanguine comparata est libertas, liberationem esse scimus tum à jugo legum ceremonialium Vet. Test. Act. XV. 10. 11. Gal. V. 1. Col. II. 16. 17. tum à dominio peccati originalis, Jo. VIII. 36. Rom. VI. 18. VIII. 2. tum à necessitate, ritus indifferentes sequendi. i. Cor. VI.

Removetur
objectio de
laxa libera-
te Ecclesiæ.

12. VIII. 9. X. 29. Jure quidem gaudet Ecclesia, suos pastores habendi, & eligendi, etiam sine consensu magistratus politici, si ille res ecclesiasticas curare nolit; jure etiam gaudet, rejiciendi malos & hæreticos, nec ferendi, ut sibi obtruderentur; sed nullo jure, summus Imperans excludendi à cura, constituendi & vocandi ministros Ecclesiæ. Si principes seculares Episcopos constituent, in quibus jure nihil desiderari possit; aut si prius scire velint, quem elegerit Ecclesia, & prohibeant, ne quis absque illorum consensu & approbatione munus sacrum adeat; aut si denique ex pluribus oblati & presentati unum eligant, qui reliquis dignior videatur, & magis placeat; salva manet illa libertas Ecclesiæ. Qui eam latius extendunt, sub prætextu libertatis ecclesiasticæ potestatem principum secularium limitant, quam ullo modo violari Evangelium vetat. Nec, qui olim investituram Episcoporum per manus laicorum impugnarunt, ullam rationem asserere poterunt aut ex Scriptura, aut ex natura Ecclesiæ Christi. Ad solos canones ecclesiasticos & consuetudinem antiquiorum temporum provocarunt. Et quomodo Christus aut ejus Apostoli leges contra vocationes Pastorum per laicos ferre poterunt, quorum præcipua cura erat, ut Evangelium pure prædicetur, & Sacramenta recte administrantur? Quod quandiu contingit in Ecclesia, filii Dei in eadem nasci, & animæ salvari possunt. Et hoc contingere potest, sive à magistratu politico, sive à clero & populo Episcopi eligantur & vocentur. Potest omnino & doctrina & usus Sacramentorum corrumpi, si pastores à principibus secularibus mittantur. Sed idem quoque evenire potest, si à clero & populo eligantur. Et ab his posterioribus plures hæreses & abominaciones in Ecclesiam introductæ sunt, quam à prioribus. Gloriatur Ecclesia Romana, se veterem morem Episcopum suum eligendi semper servasse, non admittâ cooperatione Imperatorum. At quot falsis doctrinis, quot abusibus, quot superstitionibus Pontifices Romani Ecclesiam affligerunt! Sed mittamus ista, & videamus, quibus argumentis eo tempore Imperatorum jura impugnata sint!

§. 15.

Vixit eo tempore ANSELMUS, Episcopus Lucensis, qui ^{Argumenta} causam Pontificum adversus Imperatorem tanto studio agebat, ^{contra jura} ut & ipse Episcopatum resignaret, quod baculum & anulum Imp. propo-
 pastoralem ab Imperatore acceperat. Hujus viri extant ^{nuntur.} *Libri*
duo contra Guibertum Antipapam pro Defensione Gregorii
VII. (z), ex quibus omnia discere possumus, quæ Investituræ
 Episcoporum per manus Laicorum opponebantur. Nec no-
 va reperimus in recentioribus. Certe NATALIS ALEXANDER,
 qui hoc argumentum ex instituto tractat, & jura Summorum
 Imperantium vehementiore impetu aggreditur, quam Gallum
 decuisset, tantum repetit ANSELMI argumenta (aa). In his
 autem quid legimus? Constitutiones Apostolorum, antiquam
 consuetudinem, decreta Pontificum, & Canones Conciliorum.
 Num vero istæ rationes tanti sunt ponderis, ut aliquid valeant
 contra jura Summorum Imperantium majestatica, aut Eccle-
 siæ libertatem asserant, in Scriptura minime fundatam? Mos
 erat antiquus, ut novus Episcopus à clero & populo eligeretur,
 & à Metropolitano ordinaretur, non impetrato prius
 consensu Imperatorum. Sed mos ille introductus est, cum
 Imperatores gentilium superstitioni addicti hostes Ecclesiæ es-
 sent, eam durissimis persecutionibus vexarent, & Ecclesia,
 quæ pastoribus carere non poterat, sola sibi suisque rebus con-
 sulere deberet. Confirmabatur illa consuetudo à Conciliis,
 consentientibus & approbantibus Imperatoribus christianis, ita
 tamen, ut jus confirmandi aut etiam data occasione constitu-
 endi Episcopos sibi reservarent. Exercuerunt enim illud,
 non contradicente Ecclesia, imo ea quandoque petente, ut
 Imperatores suam auctoritatem interponerent. Falsum enim
 est, quod ANSELMUS asserit, christianissimos Imperatores,
 Constantinum, Constantem, Valentinianum, Theodosium,
 Arca-

(z) Leguntur hodie in CANISII *Leet. Antiq. Tom. III. Part.*
I. p. 372. seq.

(aa) NATALIS ALEXANDER in *Hist. Eccl. Sec. XI. & XII.*
Diff. IV. Art. II. p. 728. seq.

Arcadium, Honorium, Carolum, Ludovicum, & alios hoc jus nunquam sibi arrogasse, sed Eutychianos Imperatores, Zenonem & Anastasium, violatæ libertatis ecclesiasticæ primum exemplum dedisse. Falsum hoc est, inquam, & historia prorsus contrarium testatur, uti ab initio hujus dissertationis à nobis ostensum est. Canones Conciliorum vim legum non habent, nisi accedat voluntas & confirmatio summorum Imperantium. Quæ quamdiu impetrari non poterat, ex jure pactitio eos tantum obligabant, qui consenserant. Et si quis dissenserit, implorari debebat potestas secularis, non ut executioni daret, quod decretum erat à Concilio, sed ut causam cognosceret, & sententiam ferret. Hujus rei exemplum satis memorabile extat in Historia Seculi III. PAULUS SAMOSATENUS à Concilio Antiocheno ex capite hæreseos damnatus & depositus erat. Is vero, sprete Concilii sententia, nec dignitatem episcopalem deponere, nec è domo ecclesiæ excedere volebat. Itaque Imperator AURELIANUS, gentilis, interpellabatur à Concilio, qui, cum metueret, forte aliquid ex affectu contra Paulum decretum esse, rem ab Episcopis Italiae cognosci, & illi domum episcopalem tradi jussit, quem illi verum & legitimum Episcopum esse judicaturi essent (bb). Quæstio erat, num Paulus julle depositus, & Dominus legitime electus fuerit. Et hanc quæstionem ab Imperatore, eodemque gentili, decidi volebant illius temporis Christiani. Nonne igitur ipsi crediderunt, in constituendis episcopis opus esse auctoritate Imperatoris, & vanas esse electiones, nisi illius confirmatio accedat? Equidem hanc non requirebant, quamdiu omnia in pace peragebantur. Nec consultum erat, eam petere. Imo nec semper eam sperare poterant. At quotiescunque dissensus de electo novo Episcopo oriebatur, videbant, se consensu Imperatoris indigere, nec putabant, ejus concursu libertatem Ecclesiæ violari.

§. 16.

(bb) EUSEBIUS in *Hist. Eccl. Lib. VII. Cap. XXX. p. m. 282.*

Sed quid de CANONIBUS APOSTOLORUM dicamus, ad Præfertim
 quos ANSELMUS provocat, & quos fundamentum omnis con- canon apo-
 ductudinis ecclesiasticæ esse contendit? Legitur inter eos stolicus exa-
 hoc decretum, quod in nonnullis collectionibus XXIII. in ali- minatur.
 is XXIX. rursus in aliis XXX. & XXXI. est: *Si quis Episcopus
 secularibus principibus usus, per eos Ecclesiam adeptus sit, de-
 ponatur & segregetur, Et omnes, qui illi communicant.* Si
 ipsi Apostoli ita statuissent, reverentia, qua sancti hi viri ab
 omnibus christianis colendi sunt, posceret, ut id semper &
 ubique observaretur, etiamsi non esset lex ex divina inspira-
 tione lata. Sed hodie omni caret dubio, canones istos non ab
 Apostolis, sed ab incertis auctoribus successive compositos,
 & tandem in unum volumen collectos esse. De tempore au-
 tem disputatur, quo numerus eorum completus est. Et hæc
 disputatio pro nostro scopo non est nullius momenti. Nam
 canonis, quo Episcopi per potestates seculares Ecclesiam adi-
 pisci prohibentur, rationem adfuisse oportet. Et hæc vix re-
 peritur in tribus seculis prioribus. Qui Apostolos Canonum
 auctores faciunt, putant, eos per Spiritus Sancti revelationem
 prævidisse tempora, quibus Imperatores aliique principes chris-
 tianam fidem amplexuri, & pro arbitrio Ecclesiis pastores
 præfecturi essent. Quod si ita se haberet, canon iste non tan-
 tum lex, sed etiam vaticinium de tempore Henrici IV. foret.
 Sed hanc canonis rationem reddere non possunt, qui Canones
 hos ab aliis viris & recentiori ætate compositos esse, recte sen-
 tiunt. JOANNES DALLÆUS, Vir magnæ eruditionis, & præ-
 fertim in Scriptis Patrum versatissimus, existimat, canones
 istos ab impostoribus, uno vel duobus, fictos esse, & quidem
 post dimidium sæculi ante finem sæculi V. cujus rei hanc reddit
 rationem, quod ante A. C. 451 nemo illorum meminere,
 circa annum 494 autem hæc collectio à GELASIO P. R. dam-
 nata sit (cc). At vero GUIL. BEVEREGIUS prolixè probat, ho-
 rum

(cc) JO. DALLÆUS in *Pseudepigr. Apost. Lib. III. Cap. XXI.*
 p. 685. seq.

D

rum canonum mentionem fieri apud Scriptores antiquiores, & in Actis Conciliorum Antiocheni, CPTani, Ephesini, Chalcedonenfis, & quidem sub nomine Canonum Apostolicorum, aut Patrum & Veterum. De quo licet cum hoc viro pertinaciter pugnare nolim, consequentiam tamen, quam inde neçtit, minime concedo, sc. *canones istos à viris apostolicis habente Sec. II. & ineunte Sec. III. compositos esse, & ab hoc tempore passim innotuisse* (dd). Extitisse tunc aliquos eorum, & quidem sparsim, & extra collectionem, facile concedam. Sed plures non extitisse, haud difficulter illi largientur, qui canonum materiam & temporum istorum rationem ponderant. Non licet nobis per omnes decurrere. Subsistamus in eo, de quo nunc quæstio est. Canon disponit, *ut Episcopus deponatur, qui secularibus potestatibus usus munus sacrum occupavit*. Hoc decretum certe conditum non fuisset, nisi quis principium secularium auctoritate ad dignitatem episcopalem ascendisset, & quidem, quod addendum putamus, cum scandalo Ecclesiæ. Sed hujus rei exemplum circa finem Sec. II. & initium III. non extat. Imo ratio illius temporis docet, neminem tunc per potestates seculares ad Episcopatum promoveri potuisse. Ergo nec ad hoc tempus canon iste referendus est. Si vero quæras, quonam tempore & qua occasione id accidere potuerit, cum hic canon æque, ac reliqui, antiquissimus dicatur, nobis quidem nullum aptius illi convenire videtur tempus, quam exitus Sec. III. Tunc enim Concilium Antiochenum contra Paulum Samosatenum celebrabatur, in quo canonem hunc conditum esse, admodum probabile est. Nam Paulus ille Samosatennis favore & gratia ZENOBIÆ, Reginæ Palmyrensis, promotus fuerat, cujus etiam protectione semper fruebatur (ee). Videtur sine prævia electione, malis artibus, & dissentiente populo Ecclesiam intrasse, non conse-

(dd) GUIL. BEVEREGIUS in *Jud. de Can. Apost. p. X. apud*
COTELERIUM in *Patr. Apost. Tom. I. p. 436.*

(ee) ATHANASIUS in *Epist. ad solit. Vitam agentes. Tom.*
I. app. p. 663.

cuturus Episcopatum, nisi auctoritas Reginae intervenisset. Præterea homo erat pessimis moribus, quem, etiamsi non accessisset hæresis, dudum loco movissent Episcopi, nisi brachio seculari & potestate Zenobia, quæ tunc in oriente regnabat, impediti fuissent. Scribunt de eo PATRES ANTIOCHENI, quod, licet pauper & mendicus fuerit, nec ullas facultates aut à parentibus relictas accepisset, aut artis ullius exercitio sibi comparasset, tamen ad incredibilem opulentiam venerit, per scelera & sacrilegia fratrumque concussionibus & varias fraudes; quod seculares gesserit dignitates, et Ducenarius vocari maluerit, quam Episcopus; quod maxima hominum multitudine stipatus incesserit, adeo, ut ex illius fastu & arrogantia incredibilis invidia odiumque multorum adversus fidem christianam constaret sit; quod inanem gloriam & pompam in ecclesiasticis quoque conventibus captaverit; quod tribunal et sublimem thronum perinde, ac magistratus seculares, sibi ipse construxerit; quod abolitis psalmis in Christi laudem cani solitis suas laudes in Ecclesia cani et prædicari instituerit; quod mulierculas subintroductas non tantum ipse alat, sed et à presbyteris et diaconis suis ali permittat, eosque protegat, et innumeris aliis sceleribus se abominabilem reddat (ff). Hæc scandala nec tolerata fuissent, nec tolerari potuissent, nisi potestate seculari munitus quosvis virorum ecclesiasticorum conatus irritos reddere potuisset. Quod cum experti fuissent Patres Antiocheni, et victa Zenobia sub imperio AURELIANI tandem hereticum et sceleratissimum hominem expulissent, ne hæc mala Ecclesiam impofterum affligerent, decrevisse videntur, ne quis potestate seculari usus adeat munus episcopale. Et si res ita se habeat, tantum abest, ut hic canon sit lex universalis, qua jura summorum Imperantium, præsertim christianorum, limitentur, ut potius hac dispositione malo tantum temporario mederi voluerint. Neque hoc canone juri- bus suis derogari crediderunt christiani Imperatores. Confir-

D 2

ma-

(ff) Apud EUSEBIUM in *Hist. Eccl. Lib. VII. Cap. XXX. p. 287.*

marunt veteres canones de electione et ordinatione Episcoporum. Sed simul sibi reseruarunt jus, electos confirmandi et rejiciendi, quod etiam exercuerunt, quotiescunque illis visum est. Imo et ipsi saepe vocarunt & constituerunt Episcopos. Nam quemadmodum canones in communem Ecclesiae utilitatem compositi erant, ita et ille, cujus erat, illis vim legum addere, jure gaudebat, ab iis cursus recedendi, quoties eadem Ecclesiae utilitas id postulare videbatur. Et hac re vetus Ecclesia suam libertatem violari non putavit.

§. 17.

Argumen-
tum à Simo-
nia dedu-
ctum.

Itaque constitutio Episcoporum per laicos, si in se spectetur, nihil habebit vitii. Sed peccari poterat in modo. Et vere ita peccatum esse, nemo negat. Vendebantur Episcopatus et Abbatiae plus licitantibus. Conferebantur saepe hominibus indignissimis, quibus Principes aut eorum Ministri bene cupiebant. Tradebatur ergo Ecclesia non pastoribus, sed lupis voracibus, qui aut conscientia aut doctrina carebant, quique non animas curabant, nec curare poterant, sed ambitione turgentes et voluptatibus diffluentes bonis ecclesiasticis pascebantur. Haec publica calamitas vehementer movebat omnes bonos viros. Turpe est, et ingentia damna inferuntur Republicae, si officia secularia vendantur. Longe turpius, si ecclesiastica. Veteres hanc mercaturam appellabant SIMONIAM, quo nomine etiam nostra adhuc aetate venire solet. Idem enim peccatum committi credebatur, quod Petrus in Simone Mago Act. VIII. 20. seq. tantopere detestatus fuerat (gg). Equidem utrinque diversa est ratio. Animarum tamen curam non sine maxima impietate emi et vendi posse, res adeo evidens est, ut nulla demonstratione indigeat. Itaque Pontificem Romanum omnino decebat, huic malo, quantum poterat, obviam ire. Et laudandum foret GREGORII studium, si mo-

(gg) Historiam criminis simoniaci prolixè narrat THOMAS-SINUS in *Disc. Eccl. Ver. & Nova Parr. III. Lib. I. Cap. 49. seq. p. 188. seq.*

modo justis et christiano Episcopo dignis mediis usus fuisset. At ille mandabat, minabatur, excommunicabat Episcopos & amicos Regis, qui criminis Simoniae rei credebantur, adimebat Imperatori jus, constituendi Episcopos, excludebat eum à communione ecclesiastica, denique et imperio privabat. Hæc omnia injusta erant, et minime toleranda. Etsi enim peccatum fuerat in usu hujus juris, eripi tamen poterat nec HENRICO, nec successoribus ejus. Erat enim jus ad Majestatem pertinens. Et si forte eo privandus fuisset, id tamen prævia causa cognitione à legitimo giudice fieri debuisset. Quis vero inter mortales esse potest Summorum Imperantium iudex? Forte Pontifex Romanus? Id sibi persuadebat GREGORIUS, statuebatque in Dictatibus, quos dicunt, HILDEBRANDINIS (hh). At quos DEUS reliquorum hominum iudices constituit, & quos suas vices in terris sustinere voluit, illi ab aliis hominibus judicari nequeunt. Omnium minime hanc potestatem judicariam exercere potest Episcopus aut Romanus, aut alius quispiam, cujus est, docere, leges divinas inculcare, & imprimis auctoritatem summorum Imperantium, de qua Paulus Rom. XIII. 1. seq. doctrina et exemplo communire. Non sine horrore legimus quorundam Pontificiorum principia, qui Ecclesiam quibuscunque mediis ad vindicandam suam libertatem uti posse sentiunt, ac si huic societati armis quoque carnalibus pugnare liceret. Longe aliud armorum genus illi traditum est à suo conditore. Arma Spiritualia. Veritas & pietas. His debellare potuisset & debuisset Simoniacos.

§ 18.

Simoniam abominabile crimen semper habitum est in Ecclesia, cuius rationem inde petebant Patres, quod per eam Spiritualia ad conditionem temporalium dejicerentur, rectius
Plenus illud discutitur.

(hh) Extant in BARONII *Annal. ad A. C. 1076. num. 31. seq. Tom. XI. p. 508.* & HARDUINI *Coll. Conc. Tom. VI. Parr. I. p. 1304.* De auctore vid. *mea Comment. de Jurisd. Episc. Rom. Cap. IV. §. 71. p. 184.*

vero à malis ex hoc vitio in Ecclesiam redundantibus repetendam esse, perspicue demonstrat ZEGER BERN. VAN ESPEN (ii). Quia vero hoc genus flagitii plerumque clam committi solet, de variis modis cogitatum est, quomodo caveri queant corruptiones patronorum et collatorum, et ordinationes simoniacorum. In nostris Ecclesiis nullum efficacius medium, quo hoc malum impediri possit, inventum est, quam JURAMENTUM SIMONIAICUM, quo vocatus et ordinandus jurare tenetur, se pro impetrando munere sacro nec quicquam solvissse, nec quicquam promississe. Equidem hoc juramentum non ubique in usu est. In multorum tamen Principum Protestantium terris præstari debet. Inprimis memorabile est edictum FRIDERICI I. Regis Borussiae, quo Consistoria severe prohibentur, Candidatos sine prævio hoc juramento ad officium ecclesiasticum admittere, & ad Simoniam non tantum refertur pretium solutum aut promissum, verum etiam spes ducendæ viduæ aut filiaæ antecessoris, aut etiam cujuscunque alius matrimonii contrahendi, patrono facta (kk). Recte autem monet b. BOEHMERUS, hæc quoque juramenta facile eludi posse, nisi illorum formulæ satis caute et provide concipiuntur. Interim hoc medium, arcendi Simoniacos, adhiberi tantum potest, ubi publicæ leges extant. Tempore GREGORII extabant quidem leges de Simoniacis non recipiendis, imo etiam de iis deponendis. Ipse canon apostolicus multum habebat auctoritatis. Potuisset ergo has leges sequi, quantum sine tumultu et majori scandalo fieri poterat. Potuisset in sua dicecesi Simonia palam reis & convictis sacros ordines denegare. Potuisset suspectos adigere, ut juramento se purgarent. Potuisset fratres suos monere, ut eundem morem servarent. Potuisset etiam ab ipso Rege HENRICO IV. petere, ut hanc legem Episcopis Germaniæ & Italiæ præscriberet. At il-

(ii) VAN ESPEN in *Jure Eccl. Univ. Part. II. Tit. XXX. §. 3. seq. p. 634. seq.*

(kk) Extat apud BOEHMERUM in *Jure Eccl. Protesl. Lib. V. Tit. III. §. 27. Tom. IV. p. 687.*

ille initium faciebat excommunicando Episcopos jam ordinatos, quos soluto pretio sacrum munus redemisse aut certo aut probabiliter norat, volebatque, ut secundum hanc legem à se latam nonnulli Episcopi Germaniæ, quos hoc vitio infectos esse contendebat, deponerentur. Hæc res nullo modo excusari poterat. Veteres quidem in ea erant opinione, Simoniacos pessimis hæreticis pejores esse, ideoque in communionem ecclesiasticam minime tolerandos, ut patet ex Libris III. HUBERTI Cardinalis adversus Simoniacos scriptis (II). Sed in eo etiam graviter errabant. Simoniacus peccaverat in modo adipiscendi munus sacrum. Sed poterat eum facti poenitere. Poterat animum emendare. Poterat sibi à scandalis cavere. Poterat etiam Evangelium pure confiteri et prædicare. Atque tunc nulla ejus excludendi causa erat. Res plane pertinebat ad disciplinam ecclesiasticam, à cujus rigore recedendum est, cum non sine turbis et scandalis servari potest. Atqui hæc mala omnino metuenda erant. Episcopi damnati munus suum dimittere nolebant. Brachium seculare implorandum erat. Hoc vero protegebat exclusos. Multi Episcopi cum illis communicabant, qui propterea etiam excommunicandi erant. Inde oriebantur Schismata & bella civilia. Hæc omnia ponderare debuisset Pontifex, & mala minora ferre, ne majora Ecclesiam & Remp. simul perderent. Conscientiam obtendere non poterat. Ipse enim nec promoverat nec ordinaverat Simoniacos. Nec tolerando hoc malum, quod justis mediis impedire non poterat, participabat peccata aliena. Verum hæc omnia non curabat arrogans præsul. Inviolabilem suam Majestatem esse credebat, cujus mandatis ab universo orbe obtemperandum esset. Quare cum videret, HENRICUM decreto morem non gerere, aliud componebat, quo investitura Episcoporum & Abbatum per manus laicorum prorsus prohibebatur. Atque hoc decretum erat tuba belli, et fons ingentium malorum, quæ Germaniam & Italiam miser-

ri-

(II) Extant apud MARTENE in *Thef. Anecdor. Tom. V. p. 633. seq.*

rime affligebant, & quibus tandem ipsis Imperatoribus cedendum erat, ut præcipuum Majestatis suæ jus transferrent in Pontificem.

§. 19.

Cur Imperatores annulo & baculo uti non debuerint.

Ex iis, quæ hæcenus dicta sunt, satis apparet, jus constituendi & confirmandi Episcopos per summam injuriam ereptum esse summis Imperantibus. Sed eo tempore disputabatur etiam de ANNULO & BACULO, quorum traditione dignitates ecclesiasticæ conferebantur. Horum enim signorum usum Pontifex Imperatoribus aliisque Potestatibus secularibus permittere nolebat. Per Concordatum non tantum electioni & confirmationi Episcoporum, sed & usui annuli & baculi renunciare debebant, & pro iis substitutum est sceptrum, quo mediante regalia & feuda recens electo tradenda essent. Quæri ergo potest, *cur aliqualis investitura per sceptrum, nulla vero per anulum & baculum permissa sit? quare Imperatores pro retinendo, & Pontifices pro abolendo hoc ritu tantopere pugnauerint? Annon suffecerit, electiones Capitulis, & confirmationem Pontifici vindicare, Imperatoribus vero investituram per anulum & baculum relinquere?* Videntur Pontifices credidisse, traditionem annuli & baculi rem sacram esse, quæ per manus laicorum profanari non deberet, ut §. 10. jam monuimus. Sed hæc non erat vera certaminis causa. Etsi enim consecratio à Pontificiis Sacramentum esse statuatur, etsi etiam hic ritus præcipue per anulum et baculum peragi crederetur, tamen hæc signa non adeo naturalia & essentialia erant ordinationi, ut illorum traditione Sacramentum confici existimatum esset. Nam, ut alia taceamus, denuo tradebantur ab Episcopo in consecratione, quod propter prohibitam ordinationis repetitionem fieri haud potuisset. Traditio annuli & baculi per manum Principis erat & vera & actualis collatio muneris episcopalis. Significabant Imperatores hac ceremonia, quem hujus vel illius Ecclesiæ Episcopum haberi &

& ordinari vellent. Erat signum arbitrarium, primis Christianis plane ignotum, quod vero ex opinione illorum temporum, de quibus loquimur, eam conditionem acceperat, ut, qui alicujus Ecclesiæ annulum & baculum teneret, pro Episcopo rite electo & vocato haberetur, quemadmodum, qui insignibus regni ornatus est, pro Rege haberi solet. Et communem esse oportuit illius temporis persuasionem, Episcopatum illi rursus adimi non posse, qui annulum & baculum semel accepisset. Ideo enim defuncti Episcopi annulus & baculus statim ad aulam deferri debebat, ne quis infcio & invito Imperatore vel Rege per illorum traditionem Episcopus constitueretur. Ideo etiam Pontifices annulum & baculum ab Imperatoribus tradi nolebant, ne Ecclesiæ Episcopum recipere tenerentur, quem ipsæ non elegissent, & Pontifices non confirmassent. Scilicet Pontifex totus in eo erat, ut summos Imperantes à collatione dignitatum ecclesiasticarum prorsus excluderet. Itaque illi non sufficiebat, liberam electionem Ecclesiis vindicare. Confirmationem quoque electi manibus Imperatorum extorquere intendebat. Hanc enim ad se soluta pertinere arbitrabatur. Sed verebatur, ne confirmatio penes Imperatorem maneret, si investitura per annulum & baculum illi concederetur. Ergo omnem movebat lapidem, ut à potestatibus secularibus auferretur. Quia vero Episcopi regalia, quæ possidebant, & quæ magna pars Imperii erant, dimittere nolebant, & ea tamen nolente summo imperante occupare non poterant, concedebat Pontifex, ut bona secularia ab Imperatore acciperent, sed, ne quid ecclesiasticæ potestatis vel dignitatis conferri videretur, per sceptrum, et non per annulum & baculum.

§. 20.

Ita privati sunt Imperatores aliique principes præcipuo Num Con-
quodam Majestatis suæ jure. Composita transactione cum cordatum re-
HENRICO V. non amplius poterant Episcopos constituere, nec sciendi possit
electos confirmare. Hoc jus sibi vindicaverant Capitula &
E
Rom-

Pontifices. Summis Imperantibus quoad hanc causam nihil juris remanebat. Potius illis imponebatur dura necessitas, & consentiendi in electionem, & electis conferendi feuda imperii. Quæ res cum sit injustissima, & summis Imperantibus indigna, quæsitum est recentiori tempore, an non illis recedere liceat à pacto, & totum illud Concordatum rescindere. Id quidem visum est viris eruditis, & rationes non improbabiles attulerunt (mm). Nobile hoc argumentum, quod ex folis Juris Nat. & Gent. principiis decidi potest, sine dubio singularem discussionem meretur. Itaque cum de eo in utramque partem disputari possit, quid nobis videatur, paucis exponemus.

§. 21.

Judicium de
hac causa.

Factorum sanctitas & inviolabilitas ab omnibus agnoscitur. Sunt tamen causæ, quibus illorum obligatio tolli potest. *Primum* enim pactum non obligat, si injusto metu extortum sit. *Secundo* servari non potest, si legibus divinis & naturalibus repugnet. Et *tertio* vim suam perdit, si alterutra pars à pacto & illius conditionibus recesserit. Applicemus hoc ad præsens negotium. Imperatorem multis calamitatibus & periculis adactum esse, ut investituræ renunciaret, omni caret dubio. Certum etiam est, hæc mala illi inflicta esse à Pontificibus, qui non sine maxima injustitia & impietate in Imperatorem & Rempublicam sæviebant. Injustissimo itaque metu consensus in abdicationem hujus juris illi extorquebatur. Quodsi ergo omnis injustus metus pacta irrita reddit, neque hoc pacto Imperator obligari poterat. Sed principium hoc magna restrictione opus habet. Primum de injustitia metus certo constare debet. Cum justitia prætensionum utrinque obtenditur, nec communis datur partium iudex, res in medio relinquenda est. Transactiones, quibus tunc pax componitur,

(mm) Vid. JO. SCHILTER *de Libert. Eccl. Germ. Lib. IV. Cap. V. §. XI. seq. p. 565. seq.*

tur, involvunt consensum, prætensiones alterius partis non esse injustas, & approbari oblatas pacis conditiones. Datur promissum de non retractando promisso ex capite injustitiæ rei aut metus incussi. Bona fide agitur. Et hinc fœdus validum est. Alioquin nullum pactum obligaret. Quisque enim, mutatis circumstantiis, queri posset, se injuria temporum, metu, periculo, &c. coactum esse ad consentiendum. Secundo qui ex metu, licet injusto, paciscitur, malum minus præfert majori, sponte agit, suisque rebus melius consuli haud posse putat. Tale promissum à deliberato consilio & libertate procedit, et, si acceptetur, pactum reddit validum. Quod si applicemus ad contentionem imperii et sacerdotii, qua Imperator ad paciscendum cum Pontifice coactus est, fateri oportet, fœdus illud ex hac causa revocari non posse. Pontifex quidem injuste agebat, se tamen jura Ecclesiæ tueri obtendebat. Erat subditus Imperatoris, sed eum judicem agnoscere volebat. Et quemadmodum ipsi Imperatori vires deficiebant, Pontificem in officio continendi, ita nec communis aderat iudex, qui de justitia causæ inter partes cognoscere potuisset. Pontifex excommunicabat, et bella civilia ciebat. HENRICUS IV. fortiter resistebat, sed infeliciter. HENRICUS V. etiam contra hanc tempestatem animum obfirmabat, atque utinam illi contigisset, arumorum vi petulantiam Pontificis et vesaniam sceleratorum compescere. At cedendum erat temporis. Calamitates in dies crescebant, et verendum erat, ne tota Resp. periret. Metuebat fata Patris. Hinc consultius putabat, quædam Majestatis jura quam totum imperium amittere. Vident lectores, pactum iniquissimis mediis extortum, ipsum tamen justum et validum esse, quoniam Resp. et salus populorum aliter conservari non poterat. *Secunda ratio* pacti hujus non servandi probabilior est. Pacta, quæ legibus divinis & naturalibus repugnant, sunt injusta, et hinc moraliter nulla. Num vero tale pactum erat Imperatoris cum Pontifice? Fateor, omnino esse ex parte Pontificis Romani. Ipse enim fidem & obedientiam præstare debuisset Imperatori, Domino suo. Sed

tumultuatus est, justum imperium excussit, alios ad seditionem et rebellionem concitavit, et denique jura majestatica illi eripuit. Equidem hoc pacto in statum plenariæ libertatis & independentiæ transpositus est. Sed hanc libertatem violentis et injustis mediis extorsit, et quamdiu illa frui pergit, iniquitatem suam continuat, nisi libero et spontaneo consensu Imperatoris ea confirmetur. Quod enim ab initio injustum erat, solo temporis tractu, licet longissimo, justum reddi non potest. Sed ex parte Imperatoris nulla lex violata est. Habebat jus sacrorum, sed illi renunciare poterat. Nulla lex vetabat. Quin potius boni principis est, aliquid sui juris dimittere, si salus publica postulet. Quare ex parte Imperatoris locum non habet objectio, pactum hoc salva conscientia, salvisque legibus divinis servari non posse. Si quid igitur illud dissolvere potuisset, *tertiam causam* adesse oportuisset, scilicet, cum una pars à suo promisso recedit, neque suam alteram servare teneri. Nam repromissum alteri datum est conditio pacti, qua non existente nihil promissum est. Atqui non existit, cum una pars non præstat, quod se præstiturum promissit. Pariter non existit, cum quis promisso sibi dato in alterius damnum abutitur, aut illud latius extendit, quam par est. Ergo si quid horum, facta transactione, peccatum fuerit à Pontifice, Imperatores jure omnino gaudebant, concordata abolendi, et pristina jura repetendi. At quis ignorat, quantum potestate sua abusi fuerint Pontifices? Liberam electionem ecclesiis restituere volebant. Et nemo eam magis turbavit, quam ipsi. Simonia caveri debebat. Et ipsi tamen Pontifices Episcopatus pro arbitrio vendiderunt, aut ab electis sub variis pretextibus ingentem auri vim exegerunt. Omnes causas ecclesiasticas, quin & civiles ad forum suum traxerunt. Legatos in provincias miserunt, qui aut suspenderunt aut limitarunt legitimam Episcoporum potestatem. Novos instituerunt Episcopatus. Veteres transtulerunt. Majores diviserrunt. Subjectos suis Metropolitanis et Archiepiscopis exemerrunt. Instituerunt et disjecerunt pro lubitu. Et quis omnes

ti-

rixas, exactiones, et injurias, quibus populos affligerunt, recensere posset? Qui harum rerum nonnihil nosse cupit, legat tantum *Gravamina Nationis Germanicæ*, sub initium Reformationis in Comitibus Norinbergensibus legato Romano oblata, de quibus longa querela fuerat, nulla tamen emendatio impetrari poterat, sed calamitates potius quotidie ingravescabant (nn). Hæc vera causa erat, quæ Imperatores ab obligatione Concordati absolvere, iisque pristina jura, quibus Carolus M. Ludovicus, Ottones, Henrici, alii usi fuerant, restituere poterat. Et forte recuperatus fuisset omnis antiquus splendor imperialis majestatis, si per temporis rationem agere licuisset, quod per legum auctoritatem agere licebat. Certe CAROLO V. non deerat animus heroicus. Nec ignorabat suæ dignitatis jura. Extat oratio gravis et tanto Imperatore digna, qua Pontificem Bononiæ increpabat, cum is ex vanis causis synodum effugere tentaret, quam tota Europa desiderabat, et qua magno et forti animo declarabat, se exemplum Constantini & Theodosii imitaturum, & Ecclesiæ non defuturum esse, si Pontifex suum officium negligere perrecturus sit (oo). Ita & cæsarea auctoritate synodum convocasset, & alia jura imperatoria, præsertim in constituendis & confirmandis Episcopis, repetisset, nisi aliis negotiis, & imprimis rationibus politicis impeditus fuisset. Non meliores facti sunt recentiores Pontifices. Pergebant sua potestate abuti, & ex Concordatis ea tantum servare, quæ sibi prodesse censebant, reliqua vero omnia pedibus turpiter conculcare. Quare etiam STATUS PROTTESTANTES sæpius sollicitarunt, ut ex hac ipsa causa concordata abolerentur (pp). Sed imperatores magis de mitigandis abusibus, quam tollenda potestate pontificis, suorumque jurium recuperatione cogitarunt.

§. 22.

(nn) Extant hæc gravamina apud FRIED. HORTLEDERUM *de Causis Belli Germ. Lib. I. Cap. I. p. 10. seq.*

(oo) Vid. GE. COELESTINUS *in Hist. Comit. Tom. I. p. 24. 15.*

(pp) HERM. CONRING. *de Const. Episc. per Germ. §. 84.* FABER *in Staats-Canzellej. Tom. IX. p. 774.*

QK II 4146 ———

§. 22.

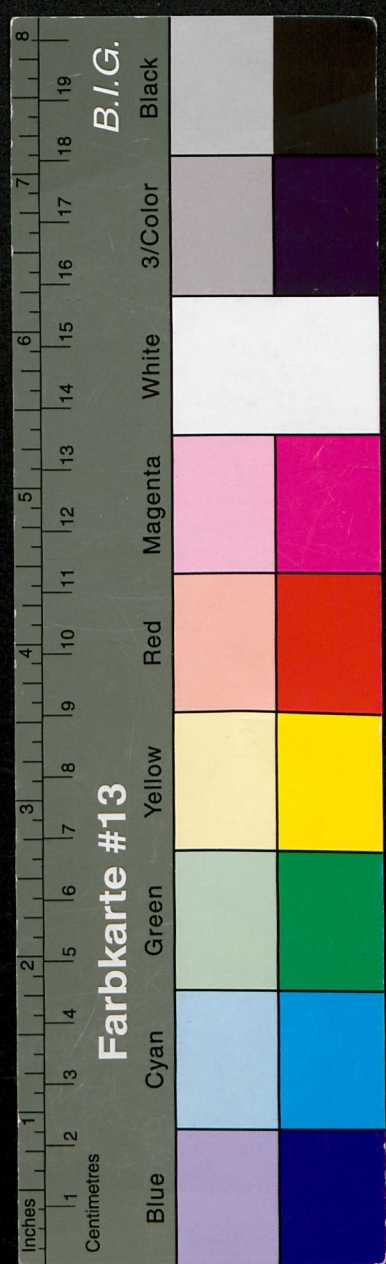
Protestantes
ab omni ob-
ligatione
Concordato-
rum exempti.

Protestantes vero nullo vinculo Concordatorum tenentur, etiam si in Germania vigorem suum retinuerint. Nam nec Pontificem, nec jurisdictionem Episcoporum papalium agnoscunt, nec ullo nexu cum Ecclesia Romana coherent. Et hanc jurisdictionem jure excusserunt. Cum enim Episcopi ministros evangelicos ordinare nollent, ipsi sibi suisque rebus consulere debebant. Vocabant suos pastores. Præciebant illis Superintendentes, qui quidem mundano splendore Episcoporum papalium carebant, primorum autem Episcoporum munere fungebantur. Ordinabant suos ministros ad morem veteris ecclesiæ. Instituebant judicia ecclesiastica, quæ jurisdictionem principum suorum nomine exercebant. Et ad hos proprie redibat, quod Imperatoribus à Pontificibus injuste ademptum erat. In his omnibus sequebantur verbum Dei, & propriam conscientiam, quæ non permittebat legem recipere, illis solis latam, qui superstitionem, errores, & abusus Pontificum Romanorum approbant. Fremebant Pontifices. Pugnabant execrationibus, & quantum poterant, armis quoque carnalibus. Sed Dei beneficio nobis præstita est securitas, primum PACE RELIGIOSA, qua tollebatur aut potius suspendebatur Jurisdictio Episcoporum in Protestantes, deinde INSTRUMENTO PACIS WESTPHALICÆ, in cujus Art. XVII. §. 3. cautum est, ne ulla CONCORDATA CUM PONTIFICIBUS contra eos allegentur, & Art. V. §. 19. expresse sancitur: *Se quid Annatarum, jurium pallii, confirmationum, mensium papalium, & hujusmodi jurium & reservationum nomine in bonis Statuum Augustanæ Confessionis ecclesiasticis immediatis à quocunque, quandocunque, aut quomodocunque prætentatur, id validitate & executione à brachio seculari impertienda careat.*

X2502156

B.I.G.

Black

3/Color

White

Magenta

Red

Yellow

Green

Cyan

Blue

Farbkarte #13

h. m. I, iii.

h. 24, 17.

DISSERTATIO HISTORICO-THEOLOGICA
DE
INVESTITURA
PER
**ANNULUM ET BACULUM
IMPERIO INJUSTE
EXTORTA**

QVAM
PRÆSIDE
JO. ERNESTO SCHUBERTO

S. TH. D. ET PROF. PUBL. ORD. SACR. REG. MAJ. SUEC.
CONSIL. ECCLES. PRIMAR. REGII CONSIST. ASSESSORE,
ET PAST. AD AED. ST. MARIE.

PATRE SUO VENERANDO

IN ACADEMIA GRYPHISWALDENSI
D. VII. DEC. A. R. S. MDCCCLXXIII.

PUBLICÆ DEFENDET
GUIL. JULIUS LUD. SCHUBERT

HELMSTADIENSIS
LL. CULT.

GRYPHIAE
LITTERIS A. F. RÖSE
REG. ACAD. TYPOGR.

